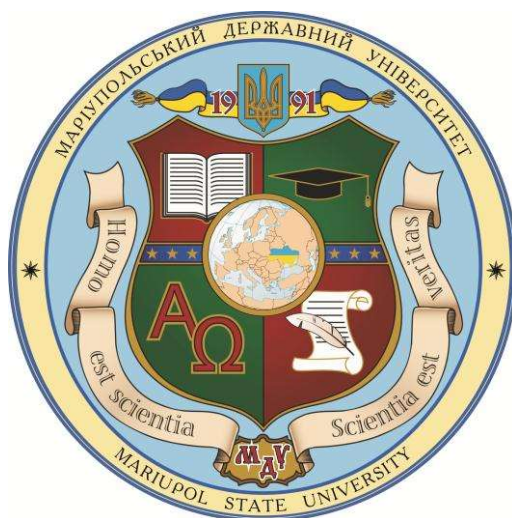

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
XIII підсумкової науково-практичної конференції
викладачів**

04 лютого 2011 року

*За загальною редакцією
члена-кореспондента НАПН України, доктора політичних наук, професора,
члена-кореспондента Філологічного товариства «Парнас» Афініської академії,
члена-кореспондента Пелоританської академії
К.В. Балабанова*

МАРІУПОЛЬ – 2011

УДК 061.3 (063)
ББК 94.3я 431

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2011. – 408 с.

Друкується за ухвалою вченої ради Маріупольського державного університету (протокол № 4 від 29.12.2010)

Редакційна колегія:

Голова – Балабанов К.В., член-кореспондент НАПН України, доктор політичних наук, професор

Члени редколегії: Баймуратов М.О., д.ю.н., проф.; Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф.; Брітченко Г.І., д.е.н., проф.; Булатова О.В., к.е.н., проф.; Бушаков В.А., д.філол.н., проф.; Волошин Ю.О., д.ю.н., проф.; Косенко Ю.М., к.пед.н., проф.; Оленіч Т.С., д.філос.н., проф.; Пономарьова І.С., д.і.н., проф.; Почепцов Г.Г., д.філол.н., проф.; Романцов В.М., д.і.н., проф.; Сабадаш Ю.С., д.культурології, проф.; Слющинський Б.В., д.соц.н., проф.; Соколова І.В., д.пед.н., проф.; Яремчук І.Г., д.е.н., проф.

Збірник містить матеріали XIII підсумкової (2010 р.) науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 04 лютого 2011 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні питання розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, літературознавства і культурології, філології, методики викладання, педагогіки та психології тощо.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

***Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірнику***

ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В КОНТЕКСТІ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ ЯК НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Одним з пріоритетних завдань реформування сучасної національної вищої освіти постає формування в майбутніх фахівців цілісної картини світу, духовності й культури особистості. Історія педагогіки, виступаючи могутнім засобом передачі духовного досвіду суспільства наступним поколінням, визнається одним з найбільш дієвих факторів формування професійної культури та духовності майбутнього вчителя.

Історія педагогіки України як навчальна дисципліна знайомить студентів з особливостями становлення та розвитку вітчизняної педагогічної думки в різні історичні періоди, дає уявлення про прогресивні пошуки педагогів минулого, допомагає осмислити духовне багатство народу, творчо використовувати найбільш раціональні, випробувані часом педагогічні думки, збагачувати арсенал педагогічних ідей сучасної національної школи; знайомить з ідеями найбільш відомих діячів педагогічної ниви України.

Неоціненним у справі формування духовності та професійної компетентності майбутніх учителів є вивчення педагогічної спадщини Григорія Сковороди. Філософ, письменник, поет, просвітитель, великий гуманіст і народний вчитель, він є втіленням розумового пробудження України кінця XVIII ст.

У зв'язку з надзвичайною вагомістю постаті Григорія Сковороди у розвитку української державності та значущості його культурно-просвітницької спадщини у становленні вітчизняної педагогічної теорії та практики доцільно виділити вивчення педагогічної концепції просвітителя в окремому темі, опрацювання якої передбачає організацію різноманітних форм пізнавальної діяльності студентів.

Викладенню лекції „Педагогічна концепція Григорія Сковороди” передує епіграф, що відображає сутність педагогічних пошуків філософа: „Правильное воспитание кроется в природе самого народа, как огонь и свет в кремне”.

Враховуючи той факт, що історія педагогіки викладається після курсу філософії, в ході вивчення якої студенти ознайомлюються з філософськими поглядами Григорія Сковороди, доцільно доручити окремим студентам виступити на початку лекції з короткими повідомленнями щодо життєвого шляху та філософських поглядів зазначеного діяча.

До змісту лекції доцільно внести питання:

1. Теоретико-методологічні основи педагогічної концепції Григорія Сковороди.
2. Питання мети й завдань виховання у педагогічній спадщині Григорія Сковороди.
3. Дидактичні питання у спадщині філософа.
4. Погляди Григорія Сковороди на особистість учителя.

Під час лекції акцентуємо увагу на гносеологічних основах педагогічної концепції філософа, використанні у формуванні її засад позитивного досвіду роботи освітніх установ, у яких Григорій Савович навчався і працював, народного педагогічного досвіду, викристалізованого у народну педагогіку, яка є життєдайним джерелом творчості руського Сократа.

Звертаємо увагу на висвітлення таких основних положень педагогічної концепції Григорія Сковороди:

- Підвалини концепції: демократизм, доступність освіти, заперечення природжених ідей.
- Мета виховання - істинна людина, гармонійно розвинута, корисна суспільству, здібна до життя і боротьби, людина щаслива. Шлях до щастя - це самопізнання, самовдосконалення. Освіта повинна бути якнайкращою служницею народові, а її змістом повинні бути такі

надбання людського розуму, як рідна мова та її граматики, поезія, література, історія, філософія, математика, фізика, хімія, астрономія, економіка, музика і співи, образотворче мистецтво, ремесло, землеробство, іноземні мови, богослов'я, усна народна творчість. Сковорода відстоював широку освітню програму. Широке коло знань повинне засвоїтись і перетворитись "в сік і кров", навчитись користуватися ним повинна кожна людина.

- Трьома „предметами виховання” в людині мають бути розум, серце та працелюбність. Розум - це рушійна сила діяльності людини і суспільства. Але сума знань не є доброчесність. Знання треба зрощувати на високих моральних якостях. Правильне виховання - в єдності істини і доброчесності, знань і високих моральних поривань. (Праця - джерело суспільного багатства і щастя, „самодвижущаяся пружина” всього життя. Тільки вільна праця, праця за покликанням, за нахилами і обдаруванням приведе людей до щастя, морального задоволення, суспільного блага. „Сходня” праця прикрашає людину, робить її мудрою.

- Одне із завдань морального виховання - навчання вдячності, без якої людина не може бути доброчесною, світосайною, високоморальною. Міру краси і добра в людині визначають її справи і вчинки, а не слова. Краса - це подоба добру, благу, корисності, природній доцільності. Зовнішня краса - це знак внутрішньої істини.

- Моральне виховання пов'язане з проблемами щастя людини на землі, умовами і шляхами його досягнення. Щастя треба шукати в своїй країні, на своїй землі, у своїй хаті, у самих собі, у праці для суспільства, у сумлінному виконанні людських обов'язків, у реалізації свого природного покликання, поєднанні особистих інтересів з громадськими. Загалом Сковорода висунув ідеал загального земного щастя на основі глибокого самопізнання, спорідненої праці і поєднання „частной должности с общей”. Прояви високої моральності людини - патріотизм, любов до Вітчизни, поєднання особистих і громадських інтересів, чесність, порядність, скромність, совість, поміркованість, гуманізм, оптимізм, життєрадісність, працьовитість.

- Дидактичні поради: будити прагнення до знань, виробляти звичку до розумової праці; розвивати бажання вчитися, ініціативу, самостійність, наполегливість в опануванні знань, вивчати і розвивати природні задатки дитини, вчити мислити, розвивати духовні сили, орієнтуватися на вік дитини, викладати доступно, точно, ясно, доказово, забезпечуючи активність, самостійність, любов до науки, систематичні й постійні зусилля розуму.

- Учителями повинні бути люди за схильністю, за покликанням. Педагог повинен мати „сродність” до педагогічної діяльності, до місії наставника молоді. Тільки фахова праця є джерелом радощів, насолоди і щастя. Вимоги до особистості вчителя: глибокий розум, висока мораль, єдність слова і діла, відданість народові й Батьківщині, покликання і любов до професії, чесність, стриманість, терпіння, глибоке знання рідної мови і духовності свого народу, логіка, доказовість, глибокі переконання, любов до науки, самовдосконалення.

Закінчуючи лекцію, проводимо узагальнюючу бесіду, під час якої студенти самі роблять висновок про значущість педагогічної спадщини Григорія Сковороди:

1. Григорій Сковорода - основоположник і зачинатель напрямку в історії української прогресивної культури, його діяльність відкриває новий етап в історії педагогіки та розвитку педагогічної думки в Україні.

2. Педагогіка Григорія Савовича вільна від теологічних нашарувань і забобонів. Він вважав, що навчання і виховання повинні наближати людину до народу, виховувати „благородне серце” і „високі думи”, прагнення служити народові.

3. Григорій Савович сформував ідеал людини майбутнього розумного суспільного ладу без багатства, злиднів, беззаконня, несправедливості. Ця людина повинна мати високий інтелект, бути морально чистою, міцною і вольовою в боротьбі за своє і народне щастя.

4. Сковорода вірив у невичерпні сили народу, в його високі моральні якості й різносторонні таланти. Він вважав, що правильне виховання розкриває внутрішнє багатство, що криється в народі, як вогонь в кремені, - треба тільки вміло використати його.

5. Сила педагогічних поглядів Григорія Сковороди - в їх народності і демократизмі для всіх верств суспільства.

6. Сковорода поставив на порядок денний такі найважливіші педагогічні питання: виховання в кожній людині працелюбності у відповідності з її природними задатками, виховання самопізнання та вміння обрати певний вид діяльності, виховання високих моральних якостей, розумових здібностей, доброї волі, розвиток інтелекту, доброчесності, скромності, захист освіти для всіх дітей, виховання патріотизму, любові до всього народу, непримиримості до зневажання інших народів.

З метою більш ефективного засвоєння студентами змісту теми пропонуємо низку завдань для самостійної творчої роботи:

1. На основі аналізу притчі Григорія Сковороди „Вдячний Єродій” створити перелік педагогічних ідей, висловлених автором у творі.

2. Написати есе за однією з тем:

- „Чому Григорія Сковороду називають руським Сократом?”
- „Каждый должен познать свой народ, а в народе – себя”.
- „...Не внешне наша плоть, но наша мысль – то главный наш человек...”
- „Григорій Сковорода: погляд з минулого в майбутнє”.

3. Укласти глосарій до теми (тлумачення Г.Сковородою понять „сродність”, „природовідповідність”, „предмет виховання”, „натура”, „вроджена ідея” тощо).

Аналіз досвіду опрацювання теми „Педагогічна концепція Григорія Сковороди” переконує у високій ефективності зазначених видів пізнавальної діяльності студентів, міцному засвоєнні ними змісту теми.

Література

1. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки / Кравець В.П. - Тернопіль, 1994. – 312 с.

2. Левківський М.В. Історія педагогіки. Видання 2-е, доповнене. Підручник / Левківський М.В. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.- 376 с.

3. Мосіяшенко В.А. Історія педагогіки України в особах: Навчальний посібник / Мосіяшенко В.А., Задорожна Л.В., Курок О.І. - Суми: ВТД „Університетська книга”, 2005. – 266 с.

4. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні (X - поч. XX ст.): Нариси/ Ярмаченко М.Д., Калениченко Н.П. та ін. - К.: Рад. школа, 1991. – 512 с.

УДК 159.9: 371.82 (043)

Генералова О.М., старший викладач

АДАПТАЦІЙНИЙ ТРЕНІНГ ЯК ШЛЯХ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Зміна місця й ролі психології в сучасному світі висунуло на перший план завдання вдосконалювання професійної освіти студентів, результатом якого повинна стати не тільки сукупність науково-теоретичних знань, але й, у першу чергу, виникнення особливої психологічної готовності випускників до входження в ситуацію професійної діяльності. Це дозволить їм не тільки ефективно працювати у різних галузях, але й створить основу для особистісного й професійного розвитку молодих фахівців.

Рішення цього складного завдання вимагає детального вивчення того, як створюється відношення першокурсників – вчорашніх учнів до навчання у вузі, до професійної діяльності, яким чином впливає зміст навчання студентів на розвиток їхньої мотивації, які умови будуть сприяти тому, щоб майбутня професійна діяльність придбала для молодих людей життєву цінність вже на початковому етапі їхнього професійного розвитку.

Початковий період навчання є специфічним за своєю напруженістю, важливістю для особистісного й професійного становлення майбутнього фахівця. Тому значна увага викладачів кафедр педагогіки та психології МДУ, певна частина яких виконує обов’язки